

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

“เส้นทางสายเกลือ: ลุ่มน้ำสงคราม 420 กิโลเมตร”

Isan Salt Route: Songkram River Basin 420 Kilometers

คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

ดร.ศราวดี ปิ่นทอง

อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาศิลปการออกแบบเชิงวัฒนธรรม

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ร่วมวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร.อนุชา แพ่งเกษร

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล

ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยจากเงินกองทุนสนับสนุนการวิจัย นวัตกรรม และการสร้างสรรค์

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โครงการ	“เส้นทางสายเกลืออีสาน: ลุ่มน้ำสงคราม 420 กิโลเมตร”
คณะผู้วิจัย	1. อาจารย์ ดร.ศราวุฒิ ปิ่นทอง 2. รองศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร.อนุชา พ่างเกษร 3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล
หลักสูตร	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาศิลปะการออกแบบเชิงวัฒนธรรม คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีงบประมาณ	2563

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง “เส้นทางสายเกลืออีสาน : ลุ่มน้ำสงคราม 420 กิโลเมตร” เป็นการศึกษาถึงเรื่องราวความเป็นมาของ “เกลือ” ในวัฒนธรรมเกลืออีสานตอนบน (แอ่งสกลนครและลุ่มน้ำสงคราม) ในบริบทที่แวดล้อมด้วยปัจจัย 4 เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบที่จะนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานการออกแบบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กำลังจะสูญหายไป โดยใช้ศิลปะการออกแบบเป็นเครื่องมือในการทำงาน ในการสร้างการรับรู้ผ่านผลิตภัณฑ์ และพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้ภาคอีสาน รวมถึงสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในรูปแบบของบทความวิชาการและการจัดแสดงนิทรรศการเพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ให้กับนักศึกษาและประชาชนทั่วไปที่สนใจในด้านศิลปะและวัฒนธรรม โดยผลจากการวิจัยพบว่าผู้คนภายนอกวัฒนธรรมอีสาน ได้ทราบถึงคุณค่าและการมีอยู่ของมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเกลือ รวมถึงได้เห็นถึงความงามในวิถีชีวิตของผู้คนที่แวดล้อมในนิเวศวัฒนธรรมของลุ่มน้ำสงคราม ส่วนผู้คนที่อยู่ภายในวัฒนธรรมอีสาน ได้เกิดความตระหนักรู้และภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของพื้นที่ของตนเองผ่านวิถีชีวิตและผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการออกแบบและการเข้ามารับรู้ของผู้คนจากภายนอกวัฒนธรรม ทำให้เกิดความเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนระหว่างกันอย่างสร้างสรรค์อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมเกลืออีสาน, ลุ่มน้ำสงคราม, นิเวศวัฒนธรรม, การท่องเที่ยวสร้างสรรค์, เศรษฐกิจสร้างสรรค์

Reserch Project:	“Isan Salt Route: Songkram River Basin 420 Kilometers”
Research Team	1. Sarawuth Pintong, Ph.D. 2. Assoc.Prof.Pol.Capt. Anucha Pangkesorn, Ph.D. 3. Asst.Prof. Phuvanart Rattananungsikul, Ph.D.
Ph.D. Program	Doctor of Philosophy in Culture Based – Design Arts
Funding	2020

Abstract

The research of “Isan Salt Route: Songkram River Basin 420 Km.” is mainly focused on a history of “Salt” in Isan Culture (Sakon Nakorn Basin and Songkram River Basin), especially, in the areas of 4 factors, in order to find the body of knowledge that could be created into the new design creation that conformed to the research objectives which are to preserving the Isan cultural heritage and the local wisdom accordingly.

By using Cultural based Design Arts which is the conceptual design that inspired by the Thailand’s local Culture as a tool to create the sense of awareness in Isan Salt Culture through creative tourism. Thus the local products and services that related in the Salt Route are not only re-design in order to improve and elevate their tourism ability but also to create the creative economy in the research area as well.

The research outcome will also be delivered in the form of academic articles and exhibitions to convey and disseminate this creative research to students and the general public who interested in art and culture. The results of the research showed that people outside the Isan culture perceive the value and existence of the cultural heritage and wisdom of salt as well as seeing the beauty in the way of life of the people living in the eco-culture .For the people who live within Isan culture It has raised awareness and pride in theirs cultural heritage and values through the way of life and products that have been designed and perceived by people from outside the culture that create connections and exchange with each other in a creative way that will lead to participatory and sustainable way of conservation and development.

Keywords: Isan salt culture, Songkram River Basin, Eco-culture, Creative tourism, Creative economy, Cultural Based Design Arts.